

JU NESBE

MINESOTA

Preveo s norveškog
Igor Solunac

 Laguna 

Naslov originala

Jo Nesbø
MINNESOTA

Copyright © Jo Nesbø 2025

Published by agreement with Solomonsson Agency

Translation copyright © 2025 za srpsko izdanje, LAGUNA

„Svi živimo u Americi, Amerika je predivna.“

RAMŠTAJN

1

Dolazak. Septembar 2022.

„A koji je razlog vaše posete, gospodine Holgere Rudi?“

Graničar, muškarac umornog pogleda, gleda me nezainteresovano dok se češe po nadlaktici ispod oznake Carinske i granične službe Sjedinjenih Američkih Država.

„Istraživanje“, odgovorim.

„A šta ćete istraživati?“

Doleteo sam iz Osla preko Rejkjavika do Mineapolisa, razlika u vremenu je sedam sati, a telo mi govori da je odavno trebalo da budem u krevetu. Zbog toga, umesto da sledim prvi impuls i odgovorim *ubistvo* pa završim u sobi za ispitivanje, kažem da pišem o policajcu norveškog porekla.

„Znači, pisac ste?“

Poželim da kažem kako sam taksidermista. Prepariram životinje. Kako sam doputovao da bih pronašao kožu za oblikovanje osobe, priče koju već imam u glavi. Ta slika me proganja poslednjih nekoliko meseci, zvanje koje sam sâm sebi dodelio. Ali, kao što rekoh, umoran sam.

„Da“, odgovorim.

„Zanimljivo. Inače sam kršten u ovdašnjoj Norveškoj luteranskoj crkvi.“ Carinik se osmehne i pruži mi moj norveški pasoš. „Ima nas posvuda u Minesoti.“

U taksiju na putu ka gradu odmah primećujem koliko se promenio. Novi putevi i zgrade kojih nije bilo pre osam godina kad sam poslednji put bio u Mineapolisu. Vidim obrise centra grada kako se uzdižu ispred nas. Silazimo sa auto-puta i ulazimo u pravougaonu mrežu ulica. Između nebodera ugledam velelepnu kockastu zgradu koja odbija popodnevno svetlo.

„Šta je ona staklena zgrada?“, pitam vozača.

„To? To je stadion *US benk*. Tu igraju *Vajkingsi*.“

„Zaista?“

„Volite američki fudbal?“

Slegnem ramenima. „Gledao sam *Vajkingse* kako igraju. Na starom stadionu. Možda bih mogao da nabavim kartu.“

„Srećno.“

„Srećno?“

Vozač, crnac za kojeg bih rekao da ima pedesetak godina, pogleda me u retrovizoru kroz naočare u obliku badema. „Teško ih je nabaviti. Juče su mi ponudili kartu za osrednje mesto za trista pedeset dolara.“

„Stvarno?“

„Zaista. Nekad si mogao da vodiš sina na fudbalsku utakmicu. Sad je to, kao i ostatak ove zemlje, rezervisano za bogate.“

Pogledam kroz prozor. Kad smo posećivali teču i tetku u Americi, retko smo odlazili u centar grada. Sve što je trebalo kupiti uzimalo se u obližnjoj prodavnici ili u tržnom centru *Sautdejl*. Ipak, sad me pogađa koliko je sve tiho i koliko je malo ljudi na ulicama. Pre osam godina, kad me je rođak poveo u restoran na krovu Avenije Henepin, ovde je vrvelo od života. Posebno u sledećoj aveniji koju upravo prelazimo, Nikolet.

„Gde su svi?“, pitam.

„Mislite, ljudi?“

„Da.“

„Ah, ovde više ništa nije isto posle onoga što se desilo.“

Onog što se desilo. Za mene, to su ubistva od pre šest godina, dok je za njega i ostatak Mineapolisa – naravno – reč o ubistvu Džordža Flojda pre dve godine. Samo na putu od

aerodroma prošli smo pored tri murala crnca kojeg je ubila policija Minneapolisa.

„To je bilo davno“, kažem.

„Ne čini se tako“, uzvratí vozač. „Neki su mislili da će to ujediti ljude u ovom gradu. Svi protiv rasističke policije, zar ne? Ako mene pitate, to je podelilo grad. Desilo se istovremeno s pandemijom, pa je to bila, kako kažu, savršena zbrka nepovoljnih okolnosti...“

Zaustavljamo se ispred hotela *Hilton*. Platim u gotovini i ostavim pristojnu napojnicu. Pre nego što ode, kažem mu da mi treba neko ko će me voziti po gradu i pitam je li zainteresovan. Pregovaramo o satnici, dogovorimo se da ga samo nazovem kad budem spreman i dobijam njegov broj telefona.

U prostranom hotelskom predvorju i restoranu vidim samo nekoliko ljudi. Recepcionerka mi se verovatno smeši ispod maske. Predajem joj pasoš, i kad vidi da sam rezervisao sobu na više od nedelju dana, obaveštava me da će je pospremati svakih pet dana. Pruža mi ključ-karticu za sobu 2406, gotovo na samom vrhu, kako sam i tražio.

„Sprat za krvarenje iz nosa?“, nasmeje mi se muškarac s kaubojskim šeširom u liftu kad pritisnem dugme broj dvadeset četiri. Kaže to na opušten, šaljiv, a opet prijateljski način, koji izgleda koriste samo Amerikanci ili stanovnici sa severa Norveške. Pokušavam da smislim nešto podjednako opušteno i duhovito čime bih uzvratio, ali ja sam iz južne Norveške. Uместo toga, usredsređujem se na izjednačavanje pritiska u ušima.

Krevet je velik i mek, i zaspim istog časa.

Kad se trgnem iz sna, moram u toalet. Da se ne bih potpuno razbudio, ne palim svetlo, ali u mraku nazirem ve-ce šolju. Dok se spuštam, zamalo da se prevrnem unazad pre nego što mi zadnjica udari o plastični prsten. Zaboravio sam da su toaleti u Americi niži nego u Norveškoj. U tom trenutku se setim kako me je to kao dečaka navelo da pomislim da Amerika više voli decu. To, kao i brojni televizijski kanali s crtanim filmovima i dečjim serijama, redovi šarenih slatkiša u *Sautdejlu*, zabavni

park Velifer, gde je ujak uvek imao nešto novo da mi pokaže tokom letnjih poseta. Amerika mi je delovala kao divna, detinjasta zemlja. Ukratko: voleo sam je. I mada sam kasnije shvatio da nije savršena, znao sam da ću je voleti zauvek.

Kad se probudim drugi put, napolju je još mrak. Ustanem, pozovem taksistu i zamolim ga da me pokupi na uglu Avenije Nikolet i Desete ulice. Izadem napolje. Polako sviće u pravcu Sent Pola, grada blizanca s druge strane reke Misisipi. Na trotoaru prolazim pored beskućnika koji spava priljubljen uz pročelje nebodera s logotipom jedne američke banke, kao da se nada da će odatle doći toplota. Policijski auto je parkiran na Aveniji Nikolet, ali zbog blago zatamnjenih stakala ne vidim da li ima nekog unutra.

Posle petnaestak minuta taksi stiže do trotoara. Sedam na zadnje sedište.

„Prvo idemo u Džordan.“

Vozač me pogleda u retrovizoru. „Grad?“

„Ne. Naselje.“

Vidim da okleva.

„Nešto nije u redu?“

„Ne, gospodine. Ali ako želite da kupite drogu, morate pronaći drugi auto.“

„Ne idem zbog toga. Hoću da vidim zgrade sa socijalnim stanovima.“

„U Džordanu? Više ih nema, gospodine.“

„Ne?“

„Poslednje su srušili pre pet-šest godina.“

„Onda ćemo tamo.“

Vozimo se kroz grad koji još spava. Morate obratiti pažnju na sitnice kako biste primetili kad prelazite iz bogatog naselja u siromašno. Da li je trava ispred manjih kuća pokošena, je li smeće uklonjeno i kakvi automobili su parkirani duž ulice.

Prolazimo pored benzinske stanice *Viner* koja radi dan i noć, a četvorica crnaca nas posmatraju.

„Znači, sada tu kupuju drogu?“, pitam.

Vozač ćuti. Nekoliko ulica kasnije zaustavlja auto.

„Evo“, kaže. „Ovde su nekad bile poslednje stambene zgrade u Džordanu.“

Gledam u znak na kojem piše *Zabranjeno unošenje vatrenog oružja*, a iza njega je niska nova zgrada. To je osnovna škola. U polumraku dve veverice uznemireno i oprezno prelaze preko travnjaka, dok se veliki, neobično glatki repovi vuku za njima.

A koja je svrha vaše posete, gospodine Holgere Rudi?

Svrha je da prodrem u um ubice. Da pratim tragove iz 2016. godine. Treba da napišem knjigu na kojoj već radim i koja trenutno nosi radni naslov *Osvetnik iz Mineapolisa*. Pretpostavljam da će izdavačka kuća koja je bude objavila imati mišljenje o naslovu, ali ne i o tome kako će se prodavati. Krimi-romani zasnovani na stvarnim zločinima trenutno su najtraženiji na književnom tržištu – čitaoci se ne mogu zasititi krvavih, po mogućstvu zapanjujućih ubistava, aure tajanstvenosti, neočekivanih preokreta, zlikovaca i junaka sa obe strane zakona, kao i zaključaka koji se mogu dovesti u pitanje, ostavljajući prostor za lepršave teorije zavere. Moja knjiga može da ponudi sve osim ovog poslednjeg. Odgovori su dati, nema sumnje u krivicu. Jedino mi preostaje da shvatim kako i zašto se to desilo. Da bih to postigao, moram pokušati da uđem ne samo u um ubice već i svih likova u priči. Treba da iskoristim ono što već znam, uz malo sopstvene mašte, kako bih njihovim očima video svet i mesta na kojima se sve dogodilo. Pronaći ljudskost u neljudskom. Prisiliti čitaoca – i sebe – da postavi pitanje: Jesam li to mogao biti ja?

Za ovo istraživanje izdvojio sam osam dana. Nemam mnogo vremena i moram odmah da počnem. Krećem od njega, čoveka koji je stajao ovde gde sam sad, takođe u svitanje, šest godina ranije.

Sklapam oči i zamišljam. Visoke zgrade se uzdižu iz zemlje. Zaklanjaju nebo. Tamo, na šestom spratu, otvoren je prozor. Letim ka njemu. Evo, sad sam gde i on. Gledam napolje. Vidim sve. Pogled puca s visine.

2

Nišan. Oktobar 2016.

Pogled jeste pucao s visine.

Mogao sam izvesno vreme da budem posmatrač sa strane ili barem da se pretvaram. Da srušim ono što sam smatrao viđenjem bez predrasuda društva, ljudi i njihovih života tamo dole. Sedeo sam kraj prozora na šestom spratu od sedam ujutru, posmatrajući mravinjak ispod mene. Ljude koji izlaze iz stambenih zgrada sa socijalnim stanovima u naselju Džordan. Bilo je osam sati i jedanaest minuta, utorak ujutru. Video sam automobile kako polaze s trotoara i parkirališta iza zgrada. Bela para izbijala im je iz izduvnih cevi. Žuti školski autobusi s rešetkama na prozorima, poput pokretnih zatvora, skupljali su decu – uvod za život koji ih je čekao. Drugi autobusi prevozili su ljude na posao, uglavnom na slabo plaćene poslove u industriji ili uslužnom sektoru. Međutim, u socijalnom naselju Džordan bilo je mnogo onih koji nisu imali ni školu ni posao, te su brojni stanovnici još ležali u krevetima. Neki od njih zurili su u tavanicu, odustavši od nade koju im je pre osam godina pružio prvi tamnoputi predsednik ove zemlje, nade koja će za tri meseca biti iseljena iz Bele kuće zajedno s njegovim stvarima. Ležali su tamo pokušavajući da pronađu odgovor na pitanje koje ih je progonilo: Zašto? Zašto uopšte ustati?

Jedan od onih koji je pronašao razlog izašao je na vrata. Zanimljivo je da su u Džordanu ulazna vrata napravljena tako da se otvaraju ka unutra, a ne ka spolja. Pričalo se da je to zato što je teže obiti vrata kad je okvir skriven iza zida, a verovatnoća da te neko ubije tokom provale u Džordanu veća je nego mogućnost da izgorite u požaru – iako je Džordan imao najviše slučajeva podmetanja požara u Minneapolisu.

Osam i trinaest. Bledo jesenje sunce s mukom je razgonilo jutarnju maglu. Naslonio sam oko na nišan i postavio krstić tačno na ulazna vrata bloka broj tri. Juče je izašao na ta vrata tačno u 8.16. Juče je bio ponedjeljak, a danas je utorak. Ljudi su stvorenja navike i nije bilo razloga da ne izađe u slično vreme. Ipak, namestio sam se ovde još u sedam. On je bio samozaposlen – možda je ponedjeljkom dozvoljavao sebi da duže odspava, ali je drugim danima izlazio ranije.

Protrljao sam ruke. U toku noći je pao mraz, a hladan vetar dopirao je kroz zavese koje sam zalepio za staklo kako se ne bi pomerale i preprečile mi putanju hica. Video sam kako dileri zauzimaju mesta na ćoškovima i obavljaju prve razmene. Većina kupaca bili su crnci, poneki Latino, ali tu i tamo bi se pojavili automobili iz čijih su otvorenih prozora virile bele ruke. Osam i petnaest. Udahnuo sam miris užeglog ulja, belog luka i duvanskog dima. Poslednji put sam očistio jednosobni stančić, ali smrad starog tepiha ostao je isti i takav će biti sve dok ova zgrada uskoro ne bude srušena.

Osam i šesnaest. Već su me pekle butine. Seo sam na pete da ih malo rasteretim. Položaj nije bio baš najprijatniji. Klečao sam na dvosedu koji sam prineo prozoru. Cev puške oslonjene na naslon stolice. Razdaljina je bila trista metara, malo više od savršene udaljenosti, posebno uz ovaj vetar. Najbolje bi bilo da završim brzo jednim hicem u glavu. Međutim, to je bilo opasno – mogao sam da promašim i upropastim sve. Nameravao sam da mu prvo pucam u grudni koš i oborim ga, a zatim ponovo napunim pušku i dokrajčim ga. Pušku M24

kupio sam šest dana ranije za 1900 dolara. Naravno, nisam je nabavio u prodavnici oružja već od lokalnog preprodavca koji je koristio posrednike – uglavnom narkomane bez kriminalnog dosijea kojima je hitno bio potreban novac. Zvao se Dante, zdepasti ugladeni čova koji je odrastao u selu pored Mineapolis, ali oblačio se kao Italijan, jeo kao Italijan i govorio s lažnim italijanskim akcentom. Naravno, prevario bi vas tobože italijanskom prodavnicom koju je vodio iz garaže samo dve ulice odavde. Mušterije su mu bili ljudi s kriminalnim dosijeima – ne sitni kriminalci koji bi poslali devojkicu da kupi oružje ili sami ulazili s lažnim ličnim dokumentima, već oni koji su bili spremni da plate malo više za profesionalnu uslugu. Radi sigurnosti – ako njihovo oružje završi na mestu zločina – da ga policija poveže s njim.

Dante nije mario za zdravlje i težinu, ali je zato veoma brinuo o izgledu. Kosa i brada su izgledale kao da ih je sređivao makazama za nokte, a odeća mu je uvek savršeno pristajala. I voleo je zlato. Imao je zlato u obrvi, zlato u ušima, zlato oko vrata i – što je najvažnije – zlato na zubima.

Zlatni zubi su mi prvi zapali za oko onog dana kad sam stajao u njegovoj garaži. Blistali su dok je govorio kako se nada da idem u lov na jelene i da se puška neće pojaviti na mestu zločina jer je baš to oružje kupio lično, a ne preko posrednika.

„Samo kažem, amigo, ne moraš da odgovoriš.“

To poslednje je bilo suvišno. Nisam rekao ni reč otkako sam ušao u garažu. A šta sam mogao da kažem? Da lovim baš njega? Da mi prodaje oružje kojim ću ga ubiti? Bio sam zahvalan što je bio sâm. Nisam skinuo naočare za sunce, niti otpustio čvrsto stegnutu kapuljaču na dukserici. Samo sam klimnuo glavom, pokazao na ono što želim – pušku i dve ručne granate – izvadio traženi iznos, a kad je izneo futrolu koja je dolazila uz pušku, lično sam je uvio u pucketavu foliju i spakovao zajedno s nišanom i granatama u poseban džep obložen penom. Zurio mi je u ruke. Neprekidno je piljio. Možda je primetio pentagram

na nadlanici. Ili ožiljak na obrazu. Možda je to spomenuo nekome. Nije me bilo briga, kao ni za pozdrav na kraju, izgovoren upotrebljivim španskim naglaskom: „*Hasta la vista*. Do sledećeg viđenja.“

Nije imao pojma koliko su te reči tačne.

Vrata su se ponovo otvorila.

Dante.

Izašao je i zastao. Kao i juče, pogledao je levo-desno, dok je desnom pesnicom udarao po levoj. Kao da je svaki dan bio borba. Svakog dana je trebalo da biraš: levo ili desno. Koliko smo samo lakoverni.

Njegov automobil – maserati – stajao je parkiran iza zgrade. Nije bio nov, ali je i dalje bilo pravo čudo što tako nešto nije obijeno u Džordanu. Objašnjenje je bilo jednostavno: automobil su štitili pripadnici bande među njegovim mušterijama, a svi u Džordanu su to znali.

Nišan sam usmerio na njegov grudni koš. Izračunao sam udaljenost i ugao, prilagodio nišan jer je Dante bio mnogo niže od mene. Zadržao sam dah, pokušavajući da ravnomerno povučem obarač, ali sam znao da mi je puls brži nego što bi trebalo. Obarač je popuštao, ali metak nije opalio. Puls mi se još više ubrzao. Govorio sam sebi kako ne smem da budem nestrpljiv, niti da mislim o tome kako će se uskoro pomeriti i da će ga biti još teže pogoditi. Samo povuci. Povuci.

Tamo dole Dante je pritegao jaknu i dunuo u šake, poput kockara koji duva u kockice. Okrenuo se udesno.

U tom trenutku puška je zadrhtala. Držao sam je dovoljno čvrsto da ga ne izgubim iz vida. Video sam kako se ukopao u mestu, kao da se iznenada nečeg setio. Zatim mu je iz unutrašnjosti duge jakne nešto skliznulo i pljusnulo na trotoar.

Prvo što mi je palo na pamet bio je trenutak kad smo Monika i ja stajali u kupatilu, kad joj je pukao vodenjak, a tečnost se prosula po pločicama i oboje smo zamalo pali u nesvest, prestravljeni i presrećni. Prestravljeni i presrećni.

To je bila krv. Dante se zateturio. Unazad, ka vratima. Popustila su pod njegovom težinom i otvorila se ka unutra. Ostao je da leži u mračnom hodniku dok su mu noge virile napolje. Nije bilo vriska, povika, koraka ni lupanja vrata napolju. Samo neprekidna buka jutarnjeg špica dole na auto-putu. A onda, iznenada, hip-hop muzika. Neko se izgleda trgao iz sna i otvorio prozor da vidi šta se događa.

Osetio sam drhtavicu i mučninu u naletu, ali pomislio sam na Moniku i decu. Jako sam mislio na njih dok sam ponovo punio pušku. Usmerio cev. Prislonio oko na nišan i video ga kako nepomično leži. Pomislio da mu cipele izgledaju skupo. Da će potrajati dok policija ne stigne u Džordan i da će mu možda dotad ukrasti cipele. Trepnuo sam da očistim nešto iz oka, a kad mi se vid razbistrio, video sam kako se cipele pomeraju. Neko je bio u hodniku, pokušavao je da ga povuče unutra na sigurno. Hteo sam da pritisnem obarač, ali pomisao da bih mogao pogoditi komšiju koji samo pomaže bližnjem zaustavila me je na tren. Kad sam ipak odlučio da rizikujem – jer niko, niko nije potpuno nevin – vrata su se već zatvorila.

Ustao sam, oslanjajući se o kuhinjski pult jer mi je noga utrula. Uvukao sam pušku u pucketavu foliju. Obrisao kuhinjski pult, naslon dvoseda i stolicu. Otišao u kupatilo. Obukao se. Išćupao obrvu koja je štrčala u stranu. Držao je među prstima pre nego što sam je stavio na jezik i progutao. Zastala mi je u grlu, kao da neće da prođe. Stavio sam naočare za sunce i zategao kapuljaču. Navukao sam ranac sa stvarima, uhvatio saksiju s jukom i bacio poslednji pogled na stan pre nego što sam zaključao vrata.

Popeo sam se dva sprata iznad, do gospođe Vajt. Pokucao sam na vrata. Čuo sam šuškanje papuča unutra. Zaustavile su se i sve je utihnulo. Verovatno me je posmatrala kroz špijunku. Vrata su se otvorila. Naravno, nikad je nisam pitao, ali gospođa Vajt je morala da ima bar osamdeset godina. Dopadljiva,

sedokosa crnkinja koja je mirisala na nešto što nije bilo baš džem od kajsija, niti med, već nešto između.

„Tomase“, rekla je. „Dugo te nisam videla. Jesi li i ti čuo prasak?“

Pružio sam joj biljku bez reči.

„Za mene?“, osmehnula se, blago iznenađena.

Klimnuo sam glavom.

Nakrivila je glavu u stranu. „Je li sve u redu, Tomase? Izgledaš tako... mrtvosano. Da nije zbog mačke? Nedostaje ti, zar ne? Jesu li ti rekli kad će biti gotovo? Moraš da budeš strpljiv, znaš.“

Ponovo sam klimnuo glavom. Zatim sam se okrenuo i otišao. Čuo sam da nije zatvorila vrata, znao sam da stoji tamo i gleda za mnom. I da je zabrinuta. Možda je mislila, možda je osećala, da me vidi poslednji put.

Lift me je nosio dole, dole, dole.

Napolju je vazduh bio bistar i oštar, a jutarnja izmaglica se povlačila. Sunce će danas pobediti. Krenuo sam pešice ka centru grada.

Trebalo mi je četrdeset minuta.

Centar Mineapolisa me je uvek podsećao na fotografije Detroita iz osamdesetih, zaglavljen između prošlosti i budućnosti. Čist i uredan, uštogljen, bezlično konzervativan, praktičan i sasvim sigurno dosadan. I ovde je bilo nebodera i mostova, ali nikakav Empajer stejt bilding, niti Golden gejt. Ako biste pitali nekog iz Londona, Pariza ili Njujorka šta im prvo pada na pamet kad kažete Mineapolis, verovatno bi rekli *jezera i šume*. Dobro, oni malo bolje upućeni bi možda znali da grad ima najduži nadzemno povezani sistem zgrada u SAD.

Približavajući se raskrsnici Avenije Nikolet i Devete ulice, prošao sam ispod jednog od tih prolaza od stakla i metala koji povezuju tržne centre i poslovne zgrade – utočišta ljudi zimi kada temperatura padne ispod nule, ili leti kad pređe sto stepeni Farenhajta.

Ušao sam u malu prodavnicu kućnih ljubimaca. Neki kupac je naručivao veći kavez za zeca. Ponekad naidete na nešto što vam vrati veru u čovečanstvo. Stao sam ispred jednog akvarijuma, a kad mi je prodavac prišao, pokazao sam na jednu od ribica koje su plivale unutra i rekao da želim tu.

„Patuljasta riba balon“, rekao je, hvatajući zelenu ribu malom mrežastom hvataljkom. „Lepa akvarijumska riba, ali nije za početnike. Zahteva odličan kvalitet vode.“

„Znam“, odgovorio sam.

Stavio ju je u plastičnu kesu s vodom i zavezao je. „Pazite da je mačka ne pojede. Ili vi. Njeni organi sadrže otrov koji je stotinu puta...“

„Znam. Pimate li gotovinu?“

Ponovo sam bio na ulici.

Crno-beli automobil sporo je krstario ka meni. Na vratima je stajao grb policije Mineapolisa i njihovo geslo: *Štititi hrabro, služiti saosećajno*. Možda su me policajci iza zatamnjenih stakala primetili, ali nisu nameravali da me zaustave. Posle optužbi u medijima da vrše neopravdane i etnički usmerene pretrase, šef policije je nedavno izjavio da će rešiti taj problem. Unutrašnji osećaj više nije bio dovoljan razlog da se zaustavi neko poput mene.

Automobil je prošao, ali znao sam da su me videli. Kao što sam znao da su me uhvatile nadzorne kamere kojih je na uglu Avenije Nikolet i Devete ulice bilo više nego bilo gde drugde u gradu.

A znao sam još nešto.

Znao sam da sam mrtav.

3

Dinkitaun. Septembar 2022.

Ponovo otvaram oči. Vraćam se u taksi i u svoj um. Naravno, ne mogu sa sigurnošću znati jesam li uopšte bio u umu ubice, da li sam mislio što i on dok je pre šest godina hodao niz Aveniju Nikolet. Je li mislio o tome da će umreti? Znam samo da je u tom trenutku zaista bio na Aveniji Nikolet, jer to je ipak činjenica u obliku svetla i tame koju je zabeležila sigurnosna kamera i preko binarnih kodova pretvorila u digitalni snimak koji ne ostavlja mesta sumnji.

Tražim od vozača da me odveze do Dinkitauna. Sunce polako izlazi dok prelazimo reku i klizimo kroz naselje s niskim zgradama. Ovo je potpuno drugačiji svet od Džordana. Dinkitaun je mesto studenata. Onih koji imaju budućnost. Onih koji će jednog dana zauzeti blistave zgrade banaka, granitni blok gradske većnice, profesorske kabinete i sedišta od trista pedeset dolara na stadionu *US benk*. Kad smo moj rođak i ja napunili dovoljno godina, često smo dolazili ovamo i pili pivo u barovima. U Dinkitaunu je bilo nečeg boemskog i uzbudljivog, bar mi se tako činilo. Miris marihuane i testosterona, zvuk mladosti, dobra muzika i razni scenariji na temu „devojka sreće momka“, osećaj blage, ali ne preterane opasnosti. Mesto za

nehajno lebdenje između mladosti i odraslog života, dovoljno divlje da bi čak i većina uzdržanih gostiju završila na sve četiri – kao što se meni desilo. Jednom je devojka mog rođaka povela drugaricu, pa smo se ona i ja iskrali iz bara i popušili džoint u nekoj uličici pre nego što smo imali seks koji je verovatno bio beznačajan, ali ga se i dalje sećam zbog – za mene – nesvakidašnjeg okruženja. Sad jedva prepoznajem to mesto. Izgleda kao školski esej u kojem je nastavnik ispravio sve gramatičke greške i precrtao nepristojne rečenice. Prolazimo pored mesta gde se svojevremeno nalazila kafeterija čiji je vlasnik uporno tvrdio da je Bob Dilan tu prvi put nastupao nakon što je došao iz Hibinga da studira. Sad se ovde gradi ogromna zgrada. Pitam vozača misli li da je ljubičasto pročelje posveta drugom velikom muzičkom sinu ovog grada, Prinsu. Vozač se samo nasmeje i odmahne glavom.

„Ali *Doručak kod Ala* je još tu“, kažem, pokazujući na vrata zabačenog lokala gde ste – ako je jedino slobodno mesto bilo unutra – morali da se probijate između zidova prošaranih masnoćom i gostiju za šankom. „Onog dana kad zatvore *Ala*, ovde će izbiti neredi“, kaže vozač i od srca se nasmeje.

Kod mosta preko železničke pruge zatražim da stane. Izlazim iz automobila i gledam dole na pruge. Nekad su ovuda prolazili teretni vozovi, ali sudeći po vegetaciji koja raste između zardalih šina, obim saobraćaja se nije povećao. Prelazim ulicu i prilazim uglu gde na pročelju još uvek piše *Kod Bernija*. Pokušavam da otvorim zaključana vrata, stavljam ruke oko očiju kako bih zavirio kroz staklo pored plakata koji obaveštava da je prostor dostupan za iznajmljivanje. Šank je još tu, ali sve ostalo je prazno.

Sad moram da uđem u glavu policajca.

Tako da pokušavam da zamislim kako je to izgledalo, šta je rečeno i urađeno unutra tog jutra pre šest godina.

Oz. Oktobar 2016.

Bob Oz je zviždao kroz zube i spustio praznu čašicu na šank. Podigao je pogled i zagledao se u sopstveni odraz između polica s bocama. Juče ga je neki nedavno zaposleni momak u kancelariji pitao zašto ga ostali zovu Bob Za Jednu Noć. Odgovorio mu je da je to sigurno zato što rešava slučajeve u toku jedne noći.

Bob je posmatrao Boba Za Jednu Noć. Prešao je četrdesetu, ali zar to nije isto lice u koje je zurio već dvadeset godina? Nije bio naročito lep muškarac, ali je – kao i njegov otac – imao lice na kojem vreme nije ostavljalo vidljive tragove. Ili možda ipak jeste. U svakom slučaju, istopilo je mladalačke bucmaste obraščiće i otkrilo dobre ili loše gene, zavisno od toga kako se na to gleda. Bela koža koja samo pocrveni, a nikad ne tamni. Riđa kosa koja je rasla gusto i tvrdoglavo na glavi istaknutog oblika koji je Skandinavcima svojevremeno doneo nadimak *kockaste glavonje*, kad su mu se preci doselili ovamo iz Norveške. Niz prilično zdravih zuba, par plavih očiju u kojima je od razvoda bilo sve više crvenog. Malčice izbuljenih, ali to – prema rečima jedne od njegovih žena za jednu noć – i nije bila mana – zbog njih je izgledao kao da pažljivije sluša. Druga mu je rekla da je, kad su se sreli, odmah imala osećaj kao da je

Crvenkapa koja se pita zašto vuk ima tako velike oči. Bob Oz je završio temeljan pregled i uspravio se na barskoj stolici. Kao mlad, bavio se rvanjem i plivanjem, ni u jednom sportu se nije isticao, ali je stekao atletsko telo koje se, na neki čudan način, održalo. Dosad. Položio je ruku na košulju ispod zaštitnog znaka – kaputa od kašmira boje senfa. Grozni ispupčeni stomačić. I to uprkos tome što nikad nije jeo manje nego u poslednja tri meseca otkako se iselio od Alis. Sigurno nije zbog pilula jer ih odavno ne uzima. Doduše, zbog toga je više pio, to je bilo sigurno. Mnogo više.

Nadimak Bob Za Jednu Noć dobio je od kolege, rano u karijeri, pre nego što je upoznao Alis i postao Bob Za Jednu Ženu. U to vreme njegove kolege i on su slavili sve, od velikih do malih pobeda – a kad zatreba, i poraza – po barovima u Dinkitaunu. Bili su dovoljno mladi da prežive pijanstva bez posledica, a Bob se obično budio s nekom ženom pored sebe. Ono što je naročito oduševljavalo njegove muške saradnike bilo je to što je taj bledunjavi, riđokosi tip uspevao da odvede žene u krevet čak i kad je bio toliko pijan da jedva stoji. Oni koji su pitali u čemu je tajna uvek bi dobijali isti odgovor. Da se više trudio. Da nikad nije odustajao. Da su ga neke žene same odvlačile u krevet. Ako nemaš ni izgled, ni novac, niti si zavodnik, onda moraš raditi više od suparnika – prosto je tako.

„Još jednu?“

Bob je klimnuo glavom i podigao pogled ka šankerki dok mu je sipala viski. Podsećala ga je na nekoga, a sad se setio i na koga. Krisi Hajnd, pevačicu i gitaristkinju *Pritendersa*. Crna kosa i ravne šiške. Drsko, samouvereno lice, više upečatljivo nego lepo. Visoke jagodice i uske, blago zakošene oči. Za trunku previše maskare. Ruski geni? Tanki, dugi udovi. Uske farmerke, znala je da u njima dobro izgleda. Široka majica jasno je stavljala do znanja da nema šta da istakne. Što je bilo skroz u redu, Bob je oduvek bio više tip muškarca kojem su bitnije noge i zadnjica. Venecijaneri na prozorima bara

zaustavljali su najveći broj zraka prepodnevnog sunca, ali nazirao je duboke bore na njenom licu. Možda je proživela mnogo toga, u svakom slučaju je tako delovala. U srednjim tridesetim, ali izgleda kao da ima bar četrdeset. Odlično, to mu je samo povećavalo izgled.

Bob je uzeo gutljaj i ponovo tiho zviznuo kroz zube. Znak na trotoaru ispred bara najavljivao je *happy hour*, ali samo za odabrane brendove viskija, a kad je tako, uzimaš ono što ti daju. Pročistio je grlo.

„Lajza. Ti si Lajza, zar ne?“

„Ako tako želiš“, rekla je i zevnula, dok je sklanjala praznu kriglu piva koju je gost upravo ostavio na šanku.

„Onaj tip malopre te je tako oslovio.“

„Onda nek bude tako.“

„U redu“, reče Bob i uze još jedan gutljaj. „Znam da si ovo već čula, Lajza, ali znaš šta? Moja žena me uopšte ne razume.“

Lajza je odmah odgovorila a da joj se lice nije pomerilo ni za milimetar.

„A ja se taman ponadala da je nemaš.“

Bob se blago osmehnuo. „Je l' ti taj odgovor donosi više bakšiša, draga?“

„A je l' ti zbog te priče češće dođeš do ribice, dragi?“

Bob se zamišljeno zagledao u to neizmenjeno lice. „Ako bi trebalo da damo okvirnu brojku, i ako pod *ribicom* misliš na pravi odnos, rekli bismo...“

„Mani me, molim te“, prekinula ga je. „Da kažemo ovako – možeš i da ne ostaviš bakšiš, ako ja ne moram da budem...“

Usnama je oblikovala reč *ribica*, a zatim mu okrenula leđa kako bi isprala krpu u sudoperi.

„Dobro, Lajza. Ali čisto da se razumemo – žena me zaista ne razume. Mislim, dugo je razumela sve, a onda je jednostavno prestala. Postao sam joj neshvatljiv.“

Lajza je bacila pogled ka stolovima gde su sedela dva preostala gosta, kao da se nadala da će joj pružiti neki izgovor da

ne sluša ovo. Bob je nesvesno podigao desnu ruku ka džepu kaputa. Prošlo je deset godina otkako je donesen zakon o zabrani pušenja, ali posle jednog ili dva pića za šankom, refleks je još bio jači – potražio je paklicu cigareta koje odavno nije bilo. Ta paklica je nestala one noći pre dvanaest godina kad je upoznao nju. Sedeo je, nesvestan šta ga čeka, pušio i slušao teoriju jednog kolege kako je Boba upravo njegov francuski udah činio privlačnim ženama – tehnika u kojoj bi istovremeno ispuštao dim iz usta i uvlačio ga kroz nosnice. Navodno je to bio odraz usklađenosti mišića, ali je imalo i neku bezobraznu, sirovu crtu, kao nagoveštaj mračne, nespутane seksualnosti. U tom trenutku je drugi kolega ušao u bar s njom i predstavio je. Zvala se Alis, po zanimanju psihoterapeutkinja, nekoliko centimetara viša od Boba i suludo lepa. Toliko da ju je Bob odmah otpisao. Jedno od njegovih pravila pri udvaranju bilo je da uvek cilja na ostvarive mete, a Alis je očigledno pripadala ligi u kojoj on nije imao šta da traži. Sem toga – a ovo je bilo više praktično nego moralno ograničenje – bila je na sastanku s njegovim kolegom. A taj kolega ju je već upozorio, znala je za nadimak Bob Za Jednu Noć, i pre nego što su završili prvu turu pića, postavila mu je pitanje bez imalo ustezanja. Nije je, kao ostale, zanimalo kako je to radio. Pitala ga je zašto. Zašto su mu bile potrebne te žene koje zapravo nije želeo?

Pošto je bila psihoterapeutkinja, a nije dolazilo u obzir da je osvaja, Bob je odlučio da bude potpuno iskren, ma koliko to loše izgledalo. Rekao je da je uzrok verovatno slaba povezanost s majkom, da nije dobio dovoljno ljubavi kao dete, pa opsednuto traži bliskost i potvrdu, ali da nikad ne može da se zaista veže, iz straha od odbacivanja. I da je – pored svega toga – zapravo izuzetno uzbudljivo i lepo spavati s novim ženama. Pitao ju je šta ona misli o tome. Rekla mu je da deluje samoljubivo, da iz njega izbija očajnička usamljenost, da ne voli muškarce koji puše i pitala ga je da li ikad razmišljao o tome da će se miris cigareta uvući u njegov kaput od kašmira. Bob joj je onda održao

strastveno predavanje o razlici između kozje vune i prave kamilje dlake, a onda prešao na podjednako ozbiljno predavanje o tome kako je *Purple Rain* daleko od klišea rokenrol balade. Pošto, kad se poslednji refren završi, pesma nije ni na pola. Da posle toga sledi pet minuta najboljih gitarskih solaža, implozija, pa onda dva minuta čiste i prelepe anarhije. Naterao je šankera da pusti pesmu. Pevao je uz nju, pretvarao se da svira gitaru i plesao u stilu Eksla Rouza. Alis je izgledala kao da ne zna da li da se smeje ili da povraća. Mesec dana kasnije su se smuvali. Od tog trenutka Bob nije ni pogledao drugu ženu. Kao da ga je preobrazila, kao da je poljubila žabu. Ali to je bilo do pre tri meseca. A sad – dvanaest godina kasnije – žaba je ponovo bila napolju i skakutala.

„Ako baš želiš da znaš, ostavila me je“, rekao je Bob.

„Nisam želela da znam.“

„Ne, ali sad znaš. Zar to nije, u suštini, deo tvog posla? Da slušaš i praviš se da razumeš?“

„Ne. Ali u redu, ostavila te je, i uopšte nisam iznenađena.“

„Nisi?“ Bob je uhvatio krajeve kašmirskog kaputa i povukao ih unazad, shvativši da pomalo zamuckuje. „Izgledam li kao tip kojeg žene tek tako šutnu, Lajza?“

„Ne znam. Ali kad neko dođe ovamo pre podneva i pije kao početnik, to obično znači da su ga upravo šutnuli – ili šef, ili žena. A ti izgledaš kao neko ko još uvek ima posao.“

„Pobogu, trebalo je da budeš inspektorka.“

„Hoćeš reći da ne radim dobro svoj posao?“

Bob se nasmejao. „Opasna cura.“ Pružio joj je ruku. „Ja sam Bob.“

„Zdravo, Bobe. Bez uvrede, ali ja ne dodirujem goste, a oni ne dodiruju mene.“

„Fer i pošteno“, rekao je Bob i povukao ruku nazad. „A ti, Lajza? Je l' tebi neko nekad slomio srce?“

„Ja sam šankerka i to je sve što treba da znaš o meni.“

„Dobro, ali reci mi bar ovo. Muškarac sa slomljenim srcem – da li ga to čini više ili manje privlačnim u tvojim očima?“

Podigla je obrvu. „Pitaš me koji su ti izgledi da me odvedeš u krevet?“

„Šta te navodi na pomisao da bih te tucao?“

„Zar ne bi?“

Bob je malo razmislio. „Ako je istina ono što kažu, da spavanje s drugima pomaže kod ljubavnog bola... onda da, naravno.“

Nije bio siguran, ali činilo mu se da je na njenom hladnom, zatvorenom licu primetio prisenak osmeha.

Uzela je da briše vinske čaše koje su visile s nosača iznad šanka.

„Rekla bih da pomaže otprilike koliko i kad se zimi upišaš u pantalone. Da li me ljubavni bol tera da te poželim? Ne. Što se mene tiče, možda te je ostavila jer si neupotrebljiv u krevetu.“

Bob se nagnuo napred, pridržavajući se rukom za stomak.

„Au, to je zbolelo, Lajza. Sipaj mi još jednu.“

Lajza mu je natočila.

„Dakle. *Imaš* slomljeno srce?“

„*Hoćeš* da me tucaš ako imam?“

Bob je sad bio siguran – nasmejala se.

„Dobro, Lajza, dosađuješ se ovde podjednako kao i ja. Hajde da se zabavimo. Pitanje je hipotetičko, i tvoj odgovor neće biti upotrebljen protiv tebe *pred sudom*.“

„Bolje me zabavi pričom o svom slomljenom srcu.“

„Zove se Alis.“

„Imate decu?“

„Ne.“

„Poteškoće s lovom?“

„Ne.“

„Ljubavnike sa strane?“

„Ne.“

„Pa šta se onda desilo?“

„Prestala je da me voli.“

„Znači, misliš da te je nekad volela?“

„Da“, rekao je Bob. „Jeste.“

„Zašto je prestala, šta misliš?“

„To je... složeno.“

Postavila je čašu na mesto i uzela da briše drugu, ne skrećući pogled s njega.

„Mislila sam da želiš da pričaš o tome.“

„Sad je na tebe red“, rekao je Bob, pokušavajući da se osmehne. „Da li bi izašla sa mnom na sastanak?“

„Ne.“

„Hipotetički“, rekao je. „Da ne radiš ovde.“

Lajza je odmahivala glavom, ali je zatim, sa izrazom žene koja popušta pred detinjastom upornošću, rekla:

„Zavisi.“

„Od čega?“

„Šta možeš da ponudiš samohranom majci?“

„Ah, samohranom majci.“ Bob se široko osmehnulo. „Njoj mogu da ponudim sigurnost. Državni službenik, skoro je nemoguće da dobijem otkaz. I...“

Bob je tutnuo ruku u džep kaputa od kašmira i izvukao pravougaonu plastičnu kutijicu, koju je bacio na šank.

Lajza se nevoljno nagnula napred i pogledala paketić. Namrštila se.

„Kondom?“

„Siguran seks. To je najdeblji koji možeš da kupiš.“

Podigla je obrvu. „Bojiš se da ne napraviš dete?“

Bob je slegnuo ramenima.

„Bojim se prebrzog svršavanja, a sa ovim nemam skoro nikakav osećaj u kiti.“

Lajza se sad glasno nasmejala. Smeh joj je zvučao kao da je popušila previše cigareta. „Idi bestraga, Bobe, stvarno si sladak.“

„Dovoljno sladak da te izvedem na kafu negde drugde?“

Bob je povukao kondom nazad ka sebi.

Odmahnula je glavom.

„Je l' ovo tvoja uobičajena taktika?“

„Kakva taktika?“

„Prvo napad spreda, pa povlačenje i opsada?“

Bob je razmislio. „Da. Onda opet napad, povlačenje i opsada. Da li deluje?“

„Verovatno. Kod mene – ne.“

„Zašto ne?“

Lajza je prevrnula očima.

„Hajde, Lajza“, rekao je Bob. „Izašao sam iz štos, potrebna mi je konstruktivna kritika.“

Lajza je primetila kako jedan od dvojice gostiju za stolom, starac u kaputu, klima glavom. Uzela je čašu i odvila čep s boce votke.

„Kako hoćeš. Ovo je samo jedan od razloga zašto me ni najmanje ne zanimaš. Udeš ovamo, ja sam prva žena, prvo biće s pulsom koje vidiš. Treba ti otprilike pet minuta da predložiš seks. Seks kao utehu što te je žena ostavila. Da kažemo – hipotetički – da sam bila oduševljena tom zamisli i da večeras završimo u krevetu. Zvuči li ti to kao početak kvalitetne ljubavne veze između dvoje kvalitetnih ljudi?“

„Pa...“

„Pa?“

„Zar kvalitet nije malo... precenjen?“

Lajza ga je pogledala i polako odmahнула glavom, trip ut coknuvši jezikom.

„A šta je za tebe kvalitet, Lajza?“

Zatvorila je bocu votke.

„Sposobnost ostanka.“

„Sposobnost ostanka? Misliš...?“

„Ne. Mislim na muškarca koji ostaje.“

Naslonila je ruke na šank i Bob Oz je uhvatio njen pogled. Zatim je uzela čašu s votkom, izašla iz šanka i prišla stolu starijeg muškarca. Bob ju je pratio pogledom. Spustila je čašu ispred starijeg muškarca i nakratko porazgovarala s njim dok

mu je podizala štap za hodaње koji je pao na pod, pažljivo ga oslonivši na stolicu.

Telefon u unutrašnjem džepu Bobovog kaputa je zabrujao.

Izvukao ga je i video da zove inspektor Voker. Oklevao je pre nego što se javio.

Voker je, očekivano, zvučao prilično besno.

„Dovraga, Oze, gde si?“

„U Dinkitaunu, šefe.“

„Zašto nisi na poslu?“

„Jesam. Proveravam dozvole za točenje pića u nekoliko sumnjivih birtija.“

„Ti si inspektor za ubistva, Oze.“

„Znači, da pogodim. Neko je ubijen?“

Tišina.

„Jesi li pio?“

„Ima li to ubistvo adresu, šefe?“

Voker je teško uzdahnuo pre nego što mu je dao adresu.

„Ništa neočekivano“, rekao je Bob dok je zapisivao u blok. Prekinuli su razgovor.

Ustao je i zakopčao kaput od kašmira baš kad se Lajza vratila iza šanka.

„Dužnost zove?“, upitala je.

„Da“, rekao je Bob, ostavljajući nekoliko novčanica na šanku.

Lajza je podigla jednu od njih prema svetlu, kao da proverava da li je prava.

„Hoćemo li te opet videti, Bobe?“

„Da li to želimo?“

„Ako nastaviš da ostavljaš ovakve bakšiše, sasvim sigurno.“

„Kad zatvarate?“

„U devet. Ali možda bi trebalo da predahneš s pićem. Srce i jetra često zajedno naprave ršum.“

„Hvala na savetu“, nasmejao se Bob. „Ha det bra.“

„Šta to znači?“

„*Budi dobro*, na norveškom.“

Bob se osmehnuo i krenuo ka izlazu. Bio je malo nesiguran na nogama. Zastao je kad je otvorio vrata. Okrenuo se i vratio do šanka, gde ga je Lajza dočekala s podignutom rukom i osmehom.

Bob Oz je zgrabio kondom iz njenih prstiju, teatralno se naklonio i izašao.

Bob je seo za volan automobila parkiranog pored ivičnjaka s druge strane železničkog mosta. Kao dve trećine policijskih vozila u zemlji, u pitanju je bio ford, ali neobeležjen, i u trenutnom stanju nije mogao da jemči besprekornu vožnju. Zato je iz kasete izvadio rotaciono svetlo, otvorio prozor, postavio magnetnu bazu na krov i proverio da li je plavo svetlo uključeno. Ovaj deo Dinkitauna bio je uglavnom naseljen pijandurama i belim seljačićima koji su došli u grad da studiraju i lumpuju, ali čak ni ovde policija ne bi zaustavila patrolni auto sa upaljenom rotacijom da mu uradi alko-test. Bob je krenuo kroz Ulicu Maršal i na Brodvejski most preko reke – u svakom slučaju, ne bi trebalo da vozi više od petnaest minuta. Parkirao se iza kola sa ovalnom, plavom nalepnicom na braniku. PONOSNI VLA-SNIK ORUŽJA – GLAS ZA TRAMPA 2016. Donald Tramp je u svakom slučaju zabavan, to je morao da mu prizna, ali Hilari Klinton i demokrate su proslavili kad su republikanci odlučili da nominuju takvog nesuvislog ludaka. Što se u anketama uoči predsedničkih izbora pokazalo kao opravdano.

Bob je izvadio telefon, pronašao poslednji poziv i pritisnuo dugme za biranje. Saslušao je ženski glas s druge strane.

„Zdravo, ovo je Alisina govorna pošta. Bobe, možeš li, molim te, prestati da zoveš?“

Bob je pričekao signal da je snimanje otpočelo pre nego što je progovorio.

„Dobro, ovo je nešto novo, Alis – za to ti odajem priznanje. Zovem da ti kažem kako sam se predomislio – neću ti dati kuću, a pogotovo ne po toj ceni. I još nešto – tucao sam jednu dvadesetšestogodišnjakinju prošle nedelje. Kaže da je instruktorka aerobika kad ne studira pravo na Univerzitetu Minesote i da joj je pradedu bio poglavica plemena Odžibve. Uzimam to s rezervom jer, kao što znamo, žene lažu – zar ne, Alis? Uostalom, ne pričam ti ovo da bih te učinio ljubomornom ili tako nešto jer mi smo, kao što si rekla, odrasli ljudi.“ Zaustavio se na crveno. Bio je zadovoljan što je zasad uspevao da govori smirenim, postojanim glasom. „Zovem te samo zato što me je sinoć pozvala i rekla mi da sam joj preneo neku polnu bolest za koju nikad nisam čuo, koja je navodno došla sa Zapadne obale. Dakle, ovo je prijateljski, odrasli savet kako bi trebalo da odeš i proveriš zdravstveno stanje. Jer, naravno, logično je zapitati se da li je prenosilac gos'n Sten i da li si se – suprotno onome što tvrdiš – ipak tucala s njim pre nego što sam se iselio i prenela mi tu gadost tokom našeg poslednjeg tucanja na Hiden biču.“

Bob je primetio da mu glas više nije miran – zapravo, dreknuo je reči *tucala* i *tucanja* jer su, uostalom, bile odlične za to.

„Jer ti se sećaš tog tucanja, zar ne? Da, sećaš se jer te odavno niko nije tako dobro tucao, zar ne? Zar ne, kučko?“

Zafrljačio je telefon na vetrobran tako da se odbio i nestao negde u kolima. Stavio je ruke na volan i teško disao. Tad je primetio automobil sa zebrastim prugama u traci levo od sebe i muškarca na suvozačkom mestu sa otvorenim prozorom kako belo zuri u njega. Tupavo lice, poluotvorena usta. Kao da je u prokletom zoološkom vrtu.

Bob je znao da ne bi trebalo, ali nije mogao da se suzdrži. Spustio je prozor.

„Šta, dođavola, bleneš, čoveče? Nisi nikad video da neko malo odlepi?“

Muškarac je i dalje imao isti prazan izraz lica, a onda je Bob shvatio da tip verovatno nije sasvim pri sebi kad je pružio ruku kroz prozor i pokazao preko njega, govoreći polako, ravnim glasom:

„Zašto si stao na crveno kad imaš ono svetlo na krovu?“

Bob je otvorio i zatvorio usta nekoliko puta, ali mozak nije proizveo ništa.

Zebrasti automobil je krenuo dalje, a neko iza njega je za-
trubio. Bob je tiho opsovao i dao gas.

Godina izlaska. Oktobar 2016.

Bob je skinuo rotaciono svetlo s krova automobila i skrenuo na parkiralište između visokih stambenih zgrada u naselju Džordan. Smeđe zgrade od cigle uzdizale su se ka nebu sa svih strana. Čim je ušao u senku, hladan, vlažan vazduh prostrujao je kroz prozor, a on je zadrhtao. Naselje Džordan je u njemu izazivalo jezu. Na drugim mestima – čak i dole u Filipsu – neupućenom posmatraču bilo bi teško da prepozna bedu, da čuje kako brana od mržnje škripuće i samo što ne popusti, i da oseti miris testosterona koji je samo čekao loš izgovor da sukob prasne. Ali ne ovde. Sve je počinjalo grafitom – dočekivao je prolaznike sa strane sivog betonskog stepeništa koje je vodilo dole na ulicu. Ogromnim slovima pisalo je *PRSKAJ!*, a pored toga loše nacrtan pištolj uperen u glavu, iz koje su, očigledno, mozgovi prštali na drugu stranu. Bob je podigao pogled ka zgradama. Podsećale su ga na termitnjake. Bilo je nečeg čudnog u toj zgusnutoj gomili ljudi na mestu gde je inače bilo toliko prostora. Video je slike predaka kad su prvi put stigli ovamo iz Norveške, bežeći od gladi i teških vremena. Doselili su se u ravnice, na prostrana polja, gde su ljudi i gazdinstva bili retki i udaljeni jedni od drugih. Tamo su gradili male, jednostavne

kuće i crkve. Nisu mogli ni da zamisle grad s neboderima, a još manje visoke zgrade pune ljudi na socijalnoj pomoći, pojedina-
ca na rubu siromaštva, koji su jedni drugima prodavali svakod-
nevni beg od stvarnosti, kopali grobove i pre svega usmeravali
svoj bes i osujećenost prema onima koji su bili u jednako lošem
položaju. Šta bi Bobovi preci rekli o Džordanu i Mineapolisu?
Po rečima njegovih roditelja, bili su bogobojažljivi, štedljivi i
vredni. I konzervativni rasisti. Njegov pradeđa je učestvovao
u građanskom ratu, ali kad su oslobođeni robovi počeli da se
doseljavaju s juga i nastanjuju se u blizini gradova Mineapolisa
i Sent Pola, zažalio je – tvrdila je baka. I dalje su Skandinavci
i Nemci činili većinu, ali posebno u gradovima stanovništvo
je postalo etnički raznovrsnije. Posle Drugog svetskog rata
nagrnuli su Latinoamerikanci, uglavnom Meksikanci, ali i Por-
torikanci. Osamdesetih su stigli Vijetnamci, iako nikome nije
bilo jasno zašto bi narod sa obale izabrao mesto tako daleko
od mora. Vijetnamac koji je držao prodavnicu pića gde je Bob
kupovao rekao mu je da kad jednom preživiš kao izbeglica na
brodu, izbegavaš slanu vodu do kraja života. Kad je tokom
devedesetih usledio talas ratnih izbeglica iz Somalije koji su se
nastanjivali u Filipsu i južnim delovima grada, mnogi su pred-
viđali nevolje. Čitali su o istraumiranim dečacima-vojnicima
s kalašnjikovima, o ratovima koje je plaćala trgovina narkoti-
cima, i mislili da će se ista zbivanja preslikati ovde. Međutim,
sve je prošlo bolje nego što su pesimisti očekivali. Neki od njih
su, naravno, završili u narko-bandama, ali nije bilo tako suro-
vo kao ovde – na severnoj strani grada – gde se u poslednjih
šest godina u proseku dešavalo deset pucnjava nedeljno. Svaki
put kad bi gradonačelnik Kevin Paterson bio suočen s novim
izveštajima o nasilju, dokazivao bi da je kriminal po glavi sta-
novnika u Mineapolisu na istorijskom minimumu – što jeste
bilo tačno, ali samo za druge delove grada. Ovde je, međutim,
neprekidno rastao, naročito otkako je Paterson smanjio budžet
policiji, zbog čega su morali da otpuštaju ljude i ponovo odrede

šta im je *suštinski bitno*. A nije bilo teško pogoditi šta i koja naselja je gradonačelnik – koji je živio u prestižnom Delvudu – savetovao policiji da stavi na vrh spiska bitnih ciljeva.

Bob se parkirao pored patrolnog vozila sa oznakom policijske uprave Mineapolisa – MPD – koje je stajalo ispred jednog solitera i izašao. Poguren, blago gojazan policajac u uniformi bio je oslonjen na haubu, dok je njegov kolega sedeo u vozilu i razgovarao preko radija.

„Inspektor Oz, Odeljenje za ubistva“, rekao je Bob, pokazujući značku.

„Brzo ste stigli“, rekao je policajac.

„Bio sam u blizini. Kakva je situacija, pozorniče...?“

„Hajnc. Hitna pomoć i forenzičari su na putu.“

„Telo?“

Hajnc je krenuo ispred njega do ulaznih vrata i otvorio ih. Oz je primetio krv na trotoaru napolju i tragove krvi unutra. Tragovi su vodili do tela, koje je ležalo na leđima, desetak metara dalje u hodniku, pored lifta i stepeništa.

„Zašto niste postavili policijsku traku?“

„Jer imamo svedoke koji kažu da je žrtva stajala napolju, a pucanj došao iz daljine. Niko nije video ko je pucao. Nema dokaza koji bi mogli biti ugroženi, inspektore.“

„Zaista?“ Bob je pogledao tragove vučenja kroz krvave mrlje od ulaza do tela i krv na obući preminulog.

„Znamo li ko ga je vukao unutra?“

„Ne.“

„Upravo tako. Neka vaš kolega prestane da visi na radiju i odmah postavite policijsku traku napolju i unutra.“

Hajnc se u času izgubio. Bob je oborio pogled na telo. Primetio je da se prevario – Bob Oz dakle nije jedini čovek u Mineapolisu koji nosi kaput od kašmira boje senfa. Samo jedini kaput od kašmira boje senfa *bez* rupa od metaka. Muškarac je imao tanke pruge dlačica na licu, koje su mu uokvirivale usta i pratile liniju vilice do slepoočnica. Bile su tako uredno

podšišane i crne – verovatno ofarbane – da su izgledale kao nacrtane. Na obrvama i ušima nosio je minduše, koje su izgledale kao zlatne.

Bob je čučnuo, pažljivo otkopčao kaput i tek onda shvatio koliko je čovek debeo. Kad je raskopčao kaput, telo kao da mu se proširilo, kao da ga je jedino držala tesna bela košulja natopljena krvlju. Neupadljivo obeležje na džepu pokazivalo je da je košulja otmene italijanske marke.

Hajnc se vratio. „Kolega postavlja traku“, rekao je.

„U redu. Možeš li mi pomoći da ga okrenemo na stranu?“

Hajnc je čučnuo, zastenjao i uhvatio telo za kukove. „Čuo sam da je neko u tvojoj jedinici rekao da je razlog što u Džordanu ima toliko ubistava to što je ovde prava pustara kad je reč o hrani jer postoji samo jedna ozbiljna prodavnica.“

„Tako kažu“, odgovorio je Bob nezainteresovano, povlačeći telo za rame.

„Tvrđio je da postoji veza između gladi i nivoa agresije“, zastenjao je Hajnc. „Ali ja se ne slažem. Kad pogledaš prosečnu težinu ljudi ovde, jasno ti je da nedostatak hrane uopšte nije problem.“

„Aha“, rekao je Bob i pregledao leđa žrtve. Nije bilo izlazne rane.

„Problem je salo. Salo nas čini gorim ljudima. Samo pogledaj ove ljude ovde.“

„Dobro, možemo da ga vratimo na leđa“, rekao je Bob.

„Ili su koščate narkomanske olupine, ili debeli dijabetičari koji neće doživeti šezdesetu. Niko ne radi, svi su bolesni. A uz plaćenu zdravstvenu zaštitu programa *Obamaker*, ti, ja, naša deca i unuci moramo da plaćamo za ove parazite.“ Policajac Hajnc je uzdahnio, ustao i gurnuo stomak ispod pojasa.

„Imaš li hemijsku, Hajnce?“

Hajnc je Bobu pružio jednu sa znakom MPD-a, pa čučnuo pored njega i sa zanimanjem posmatrao kako Bob pola olovke ubacuje u ulaznu ranu na grudima i ostavlja je tu, kao da proverava nivo ulja u motoru automobila. Bob je pretražio džep,